

O.I.V. Hemelvaart

L1414S

Mastentop-Toxandria

Limburg

Belofteboek

Naam:.....

Voornaam:.....

Adres:.....

.....

Patrouille:.....

Functie:.....

1. GESCHIEDENIS

De geschiedenis van scouting is zeer interessant maar te uitgebreid om je helemaal te laten leren. Dit stuk wil je enkel attent maken op een paar trekken van die grote figuur en hoe hij op het idee kwam het spel van het verkennen voor ons te openbaren.

Begin niet met alle data en posten die hij bekleedde van buiten te leren, maar probeer te weten te komen wie Robert Baden-Powell was.

Als je de naam Baden-Powell hoort, ga je onmiddellijk denken aan die grote stichterfiguur van onze scoutsbeweging. Het is nu zo dat iedereen, die een beetje interesse toont voor al wat scouting inhoudt, die naam kent.

Je kent hem waarschijnlijk als een streng besnord man met een vier-deukenhoed en je zult je waarschijnlijk nooit afgevraagd hebben hoe die man als mens was of hoe hij op dat idee kwam een beweging op te bouwen waartoe jij nu wil toetreden?

Hij was een staalharde man die zijn carrière maakte in het Britse leger. We kunnen niet beter zijn karakter, zijn persoonlijkheid beschrijven dan door het vertellen van de volgende 2 feiten:

Hij verdedigt het stadje Mafikeng in Zuid-Afrika tegen de boeren. Met 1.100 man wist hij meer dan 7 maanden stand te houden tegen een leger van 8.000 boeren. In de meest kritieke toestanden vonden allen opbeuring en moed in de houding van die “wondere” Baden-Powell.

Luister eens naar volgende getuigenis: “Baden-Powell vrolijkt al deze tijd de belegerden op door zijn vertrouwen en opgewektheid. Waar hij ook gaat, fluit hij lustig. Hij draagt zijn bezorgdheid met bewonderenswaardige takt.” En deze: “De kolonel lacht altijd en is een echte gastheer. Hij loopt, in gedachten fluitend, door de straten, een plezier om te zien, opgewekt en vol vertrouwen.”

Toen hij later gehuldigd werd, zei hij zelf: “Ik was alleen de toevallige hopman. Om het even welke andere officier zou gedaan hebben wat ik gedaan heb met de manschappen en het materiaal waarover ik beschikte.”

In die bezetting van Mafikeng heeft Baden-Powell iedereen gebruikt, ook de jongens en meisjes. Hij liet ze bv. berichten overbrengen van en naar de verschillende posten. Hij gebruikte ze voor bevoorrading, opbouwen van uitkijkposten,... Zo leerde hij inzien dat de “jongeren” ook heel wat in hun mars hadden en dat ze zeker moesten gebruikt en voorbereid worden om zo goed mogelijk anderen te helpen.

Later toen hij terug kwam in Groot-Brittannië, zag hij hoe de jeugd, die gehoord had van zijn verwezenlijkingen, vol geestdrift zijn “verkenners” uit Afrika nabootsten in hun spel.

Ze maakten hierbij gebruik van zijn boekje “Hulpmiddelen voor verkennen” dat hij geschreven had uit zijn ervaringen in het Britse leger.

Zo ontdekte hij dat in zijn “verkenmethodes” de nodige elementen schuilden om een prachtig spel te scheppen voor alle jongens. Een spel dat ze zou helpen om later in het leven te slagen, een spel dat van hen mannen zou maken waarop men kan vertrouwen. Zo kreeg hij het idee om zijn militaire boeken te herschrijven om ze geschikt te maken voor jongens. Dit eindigde in het 14-daagse tijdschrift “Verkennen voor jongens” dat onmiddellijk succes kende.

In 1908 startte dan de eerste scoutsgroep in Engeland. Na het eerste proefkamp onder leiding van Robert Baden-Powell op het eiland Brownsea het jaar ervoor.

Wat kan beter onze eerbied en erkentelijkheid voor hem weergeven dan het lezen en het proberen te volgend van wat hij ons vertelt in zijn afscheidsbrief. Hij stierf in 1941, op 84 jarige leeftijd. Na de dood van Baden-Powell werd tussen de papieren op zijn bureau volgende brief gevonden die de laatste boodschap was van de stichter van de scouts:

"Beste Scout,

Als je ooit het stuk ‘Peter Pan’ gezien hebt, zul je je herinneren hoe de piratenhoofdman steeds bezig was met zijn laatste toespraak, omdat hij bang was de gelegenheid niet meer te hebben het van zijn hart te krijgen wanneer de tijd daar was om te sterven. Zo ook met mij en al lig ik voor het ogenblik niet op sterven, toch zal de tijd één dezer dagen ook voor mij aangebroken zijn en daarom moet ik jullie een vaarwel toesturen in een woordje van afscheid.

Het is de laatste boodschap die je van mij zult horen, denk er dus over na. Ik heb een zeer gelukkig leven gehad en wens ieder van jullie ook zo’n gelukkig leven toe.

Ik geloof dat God mij in deze heerlijke wereld geplaatst heeft om gelukkig te zijn en van het leven te genieten. Geluk komt niet door rijkdom, of alleen maar door succes te hebben in je loopbaan, evenmin als door gemakzucht. Een stap naar het geluk toe is het jezelf gezond en sterk maken, terwijl je nog een jongen bent, zodat je je nuttig kunt maken en op die manier van het leven kunt genieten als man.

Het bestuderen van de natuur zal je leren hoe God de wereld voor je gemaakt heeft, vol mooie en wondere dingen, opdat je er zou van genieten. Weest tevreden met wat je gekregen hebt en maak er het beste van. Bekijk de dingen langs de zonnige zijde in plaats van langs de duistere.

De echte weg echter om geluk te verwerven, is geluk te schenken aan anderen. Tracht deze wereld een beetje beter te verlaten dan je haar vond, opdat je, als jouw beurt gekomen is om te sterven, het gevoel zou hebben dat je in elk geval je tijd niet verknoeid hebt, maar je best gedaan hebt. ‘Weest Paraat’ gelukkig te leven gelukkig te sterven - steeds trouw aan je scoutsbelofte - zelfs als je geen jongen meer bent - daartoe helpe je God."

Je vriend, Robert Baden-Powell

1. Aanvulling

Iedere verkenner zoekt een anekdote, feit, leuk weetje, ... dat met de geschiedenis van scouting, nationaal of internationaal, te maken heeft en dat ze zelf interessant vinden. Dit mag niet reeds hierboven staan!

2. SCOUTSWET

“ De jongen wordt niet gestuurd door DOE-NIET's maar wordt geleid door wat ze wel moeten doen. De scoutswet werd eerder bedacht als gids voor de scout dan om zijn fouten te onderdrukken. Ze geeft aan wat de goede houding en verwachting is van een scouts.”

–Robert Baden-Powell–

1. Een scouts is fier en op zijn eer te vertrouwen
2. Een scout is trouw aan God, Kerk, koning en vaderland
3. Een scout heeft tot plicht zich nuttig te maken en anderen te helpen waar hij kan
4. Een scout is een vriend voor ieder en een broeder voor ieder ander scout
5. Een scout is hoffelijk
6. Een scout leeft met open ogen in Gods natuur
7. Een scout kan zonder tegenspreken gehoorzamen
8. Een scout zingt en glimlacht onder alle omstandigheden
9. Een scout is sober en spaarzaam
10. Een scout is rein in gedachten, woorden en daden

3. SCOUTSGEBED

Heer Jezus,

Die tot de wereld het woord gesproken heeft 'Weest Paraat', en mij de genade heeft geschonken het te kiezen als wapenspreuk, verleen mij de gunst er trouw aan te blijven.

Geef dat elke omstandigheid van het leven mij gereed bevinden tot het vervullen van mijn plicht, vol liefde voor de waarheid, vol ijver tot het goede, gehecht aan kerk en trouw aan het vaderland, vergevingsgezind, hulpvaardig, een glimlach op de lippen zelfs in het lijden, zuiver van harte en kuis van het lichaam.

Zo zijt gij ons voorgedaan, oh Heer, uw spoor wil ik volgen waarheen het ook leidde, vrank en vrij met het mannenhart en het hoofd omhoog.

Dit is mijn belofte als Christen en van scout, op mijn erewoord, ik doe ze gestand, mij helpe, heer Jezus, in Uw liefde en Uw genade, Amen.

4. SCOUTSBELOFTE

“Ik beloof op mijn erewoord, met de hulp van god en naar het best vermogen:

1. Mijn plichten te vervullen tegenover God, Kerk en Land;
2. Andere mensen te helpen waar ik kan;
3. De scoutswet te gehoorzamen.”

5. HET BELOFTELIED

*Wij hebben U, O Jezus, plechtig beloofd
U altijd te erkennen als op-perhoofd.*

*Geef dat w' U minnen zouden,
steeds meer en meer.*

*Help ons belofte houden
Jezus, onze Heer*

*Wij hebben het gezworen, dat Gij steeds zoudt
Ons hoofd en leider wezen, als Opperscout.*

*Geef dat w' U minnen zouden,
steeds meer en meer.*

*Help ons belofte houden
Jezus, onze Heer*

*Wij zullen gans ons leven, lijk Gij het geboodt
U volgen en U dienen, tot aan ons dood.*

*Geef dat w' U minnen zouden,
steeds meer en meer.*

*Help ons belofte houden
Jezus, onze Heer*

6. VOLKSLIEDEREN

Het Belgisch volkslied (de Brabançonne):

O dierbaar België, o heilig land der vaad'ren,
Onze ziel en ons hart zijn u gewijd,
Aanvaard ons kracht en het bloed van onze aad'ren,
Wees ons doel in arbeid en in strijd,
Bloei, o land, in eendracht niet te breken,
Wees immer u zelf, en onge knecht,
Het woord getrouw dat g' onbevreesd moogt spreken.
Voor Vorst, voor Vrijheid en voor Recht.
Het woord getrouw dat g' onbevreesd moogt spreken.
Voor Vorst, voor Vrijheid en voor Recht
Voor Vorst, voor Vrijheid en voor Recht
Voor Vorst, voor Vrijheid en voor Recht.

Hieronder staat zowel het Vlaams volkslied als het Limburgs volkslied. De verkenner kiezen er 1 van de 2 uit die ze moeten instuderen.

Het Vlaams volkslied (De Vlaamse leeuw):

Zij zullen hem niet temmen, de fiere Vlaamse Leeuw,
Al dreigen zij zijn vrijheid met kluisters en geschreeuw.
Zij zullen hem niet temmen, zolang een Vlaming leeft,
Zolang de Leeuw kan klauwen, zolang hij tanden heeft.

Zij zullen hem niet temmen, zolang een Vlaming leeft,
Zolang de Leeuw kan klauwen, zolang hij tanden heeft.
Zolang de Leeuw kan klauwen, zolang hij tanden heeft.

Het Limburgs volkslied (Waar in 't bronsgroen eikenhout):

Waar in 't bronsgroen eikenhout, 't nachtegaaltje zingt.
Over 't malse korenveld, 't lied des leeuweriks klinkt.
Waar de hoorn des herders schalt, langs der beekjes boord.
Daar is mijn vaderland, Limburgs dierbaar oord!
Daar is mijn vaderland, Limburgs dierbaar oord!

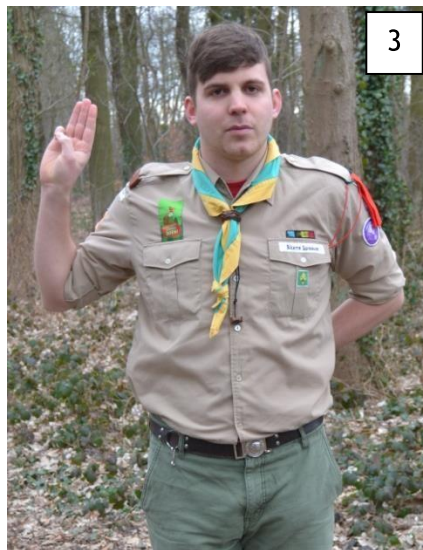
7. DE GROET

Door te groeten laat men zien, dat men anderen alle goed toewenst en dat men op onze vriendschap en hulp kan rekenen.

De scouts hebben een speciale manier van groeten. Zij strekken de 3 middelste vingers, terwijl zij de kleine vinger (pink) onder de duim vouwen. Die 3 opgestoken vingers herinneren ons aan de 3 punten van de belofte. De gebogen pink betekent vrijwillige gehoorzaamheid. Scouts in uniform brengen de scoutsgroet voor alle buitenstaanders en symbolen, waaraan zij eerbied verschuldigd zijn!

Manieren van groeten :

1. Met hoofddeksel en zonder stok groeten zoals in figuur 1, enkel met de rechterhand
2. Verkenner met verkennerstok groeten als in figuur 2
3. Scouts in uniform zonder hoofddeksel of in burger, groeten met het scoutsteken, zoals in figuur 3

8. HET SPIESPUNT

Na het afleggen en slagen van je belofte krijg je het groene spiespunt.

Op oude landkaarten en nu nog op het kompas, wijst de spiespunt het Noorden aan.

Onze spiespunt wijst ons het eeuwige Noorden: de hemel – het eindpunt van onze aardse tocht – dat wij veilig bereiken door te leven volgens onze wet.

De spiespunt:

De top van de spies klieft door de lucht, recht op haar doel af. Zo ook zou de lijn van ons leven moeten lopen, recht zonder zij-of omwegen. De punt van de spies ontmoet ook het meeste weerstand. Zo moeten we dus aan de spits van ons “volk” staan. Dat wil zeggen: de besten en eersten zijn in alles wat schoon en goed is.

De drie punten:

De drie punten van het insigne zeggen je: “Herinner je de 3 punten van je belofte”.

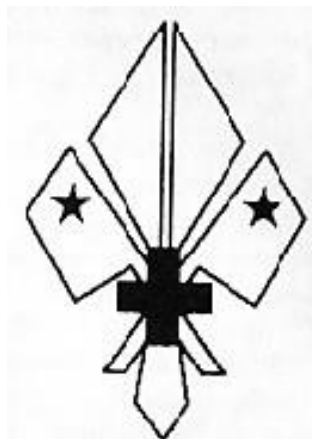
De twee sterren:

Een ster staat hoog aan de hemel en kan vandaar alles zien. Zo ook het heldere oog van de Verkenner: hij kijkt scherp rond en merkt alles op. Vooral de gelegenheid wanneer hij iemand kan helpen. De twee sterren hebben ieder vijf punten. Die tien punten herinneren u aan de tien punten van de scoutswet.

St-Joriskruis:

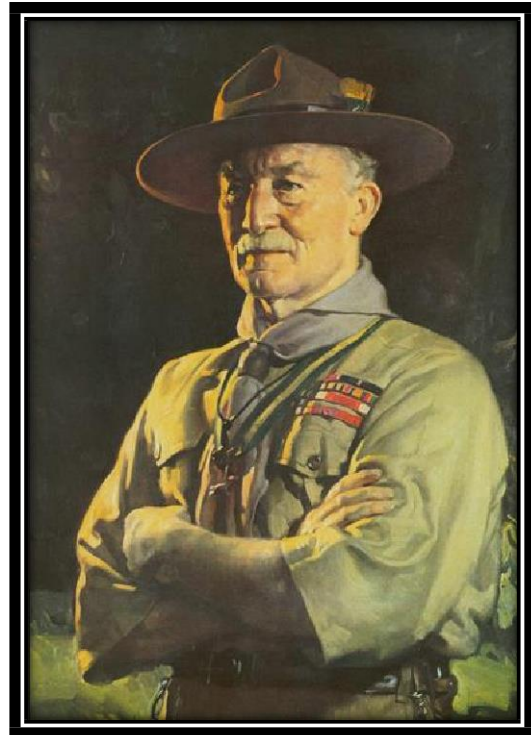
Rood blinkt het kruis van Sint Joris in het hart van het spiespunt. Sint Joris, de patroon van de ridders, de heilige ridder die niet aarzelde een gevaarlijke draak te lijf te gaan om een prinses te verlossen, hij is je patroon! Hij weet best wat jij, jonge ridder, nodig hebt, en door zijn voorspraak zul je zijn voorbeeld navolgen in je dagelijkse ridderdaad.

Herinnert je de spiespunt dat je aan de spits van je volk moet staan, dan is daar het kruis om je er op te wijzen dat de hoogste spits van alle tijden de heuvel van Golgotha is, waar aan het kruis, Jezus stierf, voor jou. Zo een verkenner waarlijk aan de spits van zijn “volk” wil staan, dan moet hij zich dagelijks aan het kruis spijkeren, dat wil zeggen: hard leven, offerend leven voor de Opperscout, Vlaanderen en gans België.

9. HET AVONDLIED

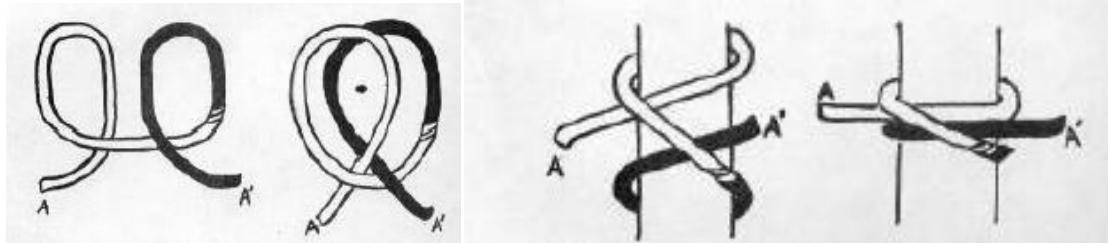
*O Heer, d'avond is neergekomen,
de zonne zonk, het duister klom.
De winden doorruisen de bomen
en verre sterren staan alom...
Wij knielen neer om u te zingen
in 't slapend woud ons avondlied.
Wij danken u voor wat we ontvingen,
en vragen, heer, verlaat ons niet!
Scouts en leiders knielen wij neder,
door de stilte weerklinkt onze beê
Luist'rend fluist'ren kruinen neer
en sterren staren teder.
Geef ons Heer, zegen en rust en vreê*

10. KNOPEN

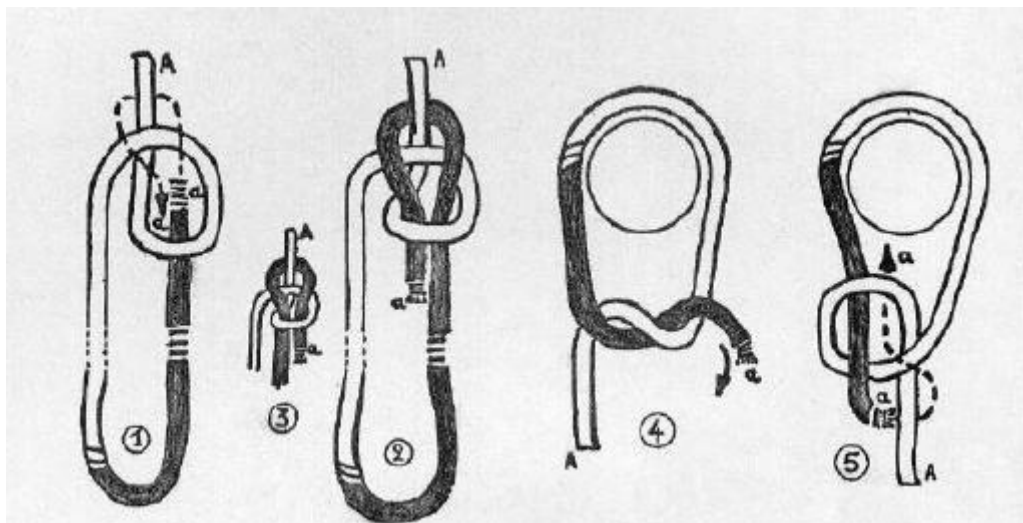
1. De mastworp

De mastworp dient om alle sjorringen in pionierswerk te beginnen. Deze knoop is zeer belangrijk en komt op de scouts vaak van pas.

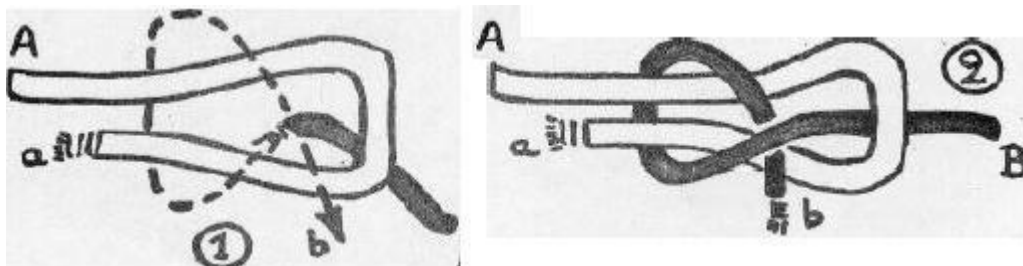
2. De paalsteek

De koning van de knopen! Hij dient om een vaste lus te maken waarin je iemand uit een venster laten zakken, een dier vastleggen, een touw vast maken aan een paal,...

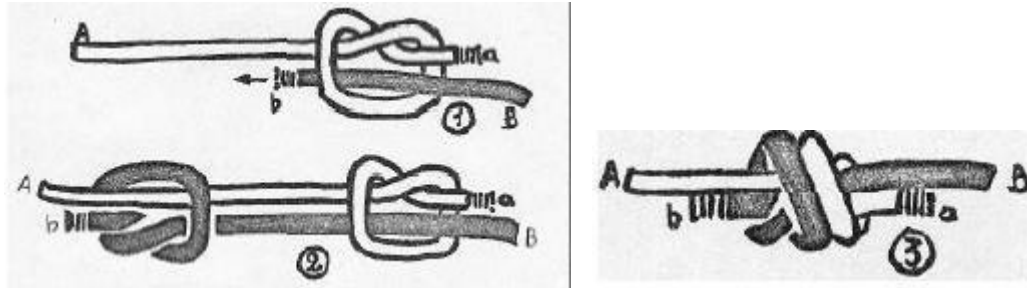
3. De vlaggesteek of schootsteek

Deze steek dient om twee touwen van ongelijke dikte aaneen te binden of om een touw aan een lus te bevestigen.

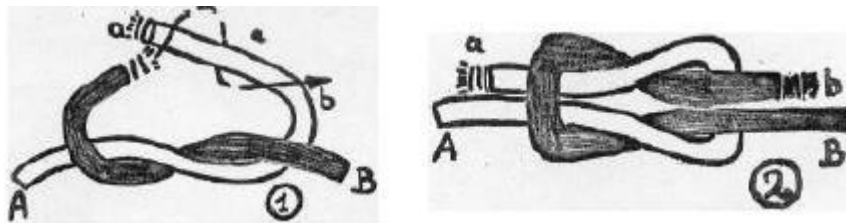

4. De vissersknoop

De vissersknoop dient om twee dunne touwen aaneen te binden of twee touwen vast te binden die gedurig gespannen zijn. De knoop gaat niet los in het water en houdt de aaneengebonden touwen in rechte lijn.

5. De platte knoop

De platte knoop is een van de oudste en meest gebruikte knoop om twee touwen aan elkaar te binden. De beide touwen moeten van dezelfde dikte zijn om niet los te komen. Hij is zeer eenvoudig.

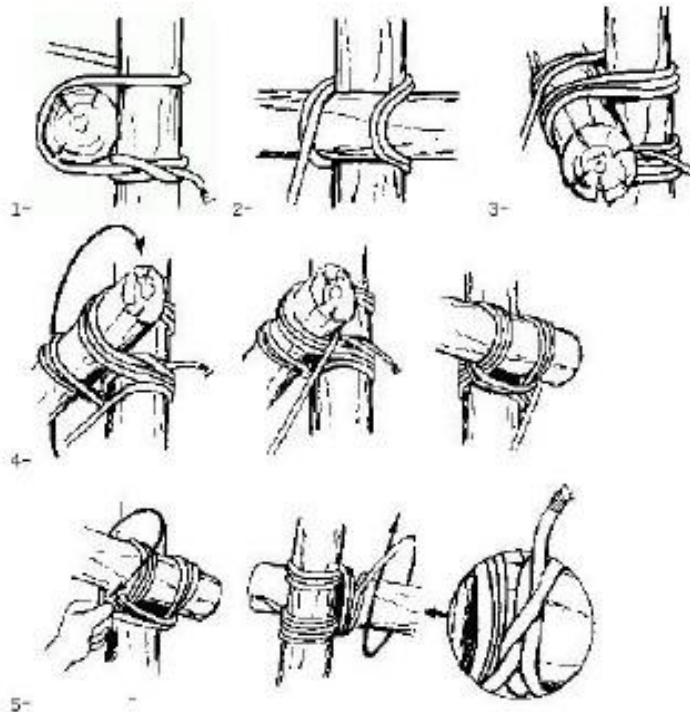
11.SJORREN

Kruissjorring

Het geheim om goede sjorringen te maken ligt in het stevig aantrekken van het touw na elke toer en bij het woelen een woelstok te gebruiken. Besteed tijd aan het maken van een sjorring, het is hand als je een sjorring snel kan maken maar je bent er niets mee als hij weer los komt.

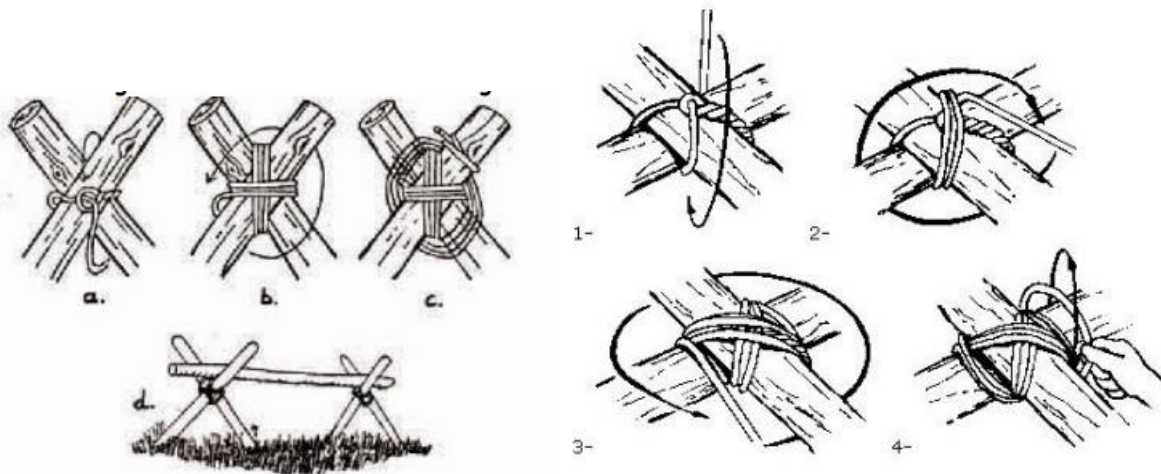
Wat je moet kunnen is de basissjorring: de kruissjorring. Deze kruissjorring gebruik je wanneer je twee palen, aan elkaar wil sjorren, die elkaar onder rechte of bijna rechte hoeken zullen kruisen

1. Begin met een mastworp te leggen op de zijkant van de staanpaal. Deze mastworp moet altijd gelegd worden op de rechtstaande paal:
 - a) onder de dwarspaal, wanneer de drukking van boven naar onder gaat;
 - b) boven de dwarspaal, wanneer de drukking van onder naar boven plaats heeft.
2. Wind dan het touw rond beide palen, eerst vóór de dwarspaal, dan achter de staande paal dan weer vóór de dwarspaal en ten slotte weer achter de staande paal om op het vertrekpunt uit te komen. Maak aldus minstens 3 toeren. Na elke toer moet je het geheel goed aanhalen.
3. Om nog meer sterkte te geven aan de sjorring leg je de tweede en derde toer binnen de eerste op de dwarsbalk en buiten de eerste op de staanpaal of andersom.
4. En 5.
Maak vervolgens met het touw weer minstens 3 toeren tussen beide palen over de eerste windingen. Dit heet men "woelen". Zorg ervoor dat na elke toer goed en stevig aangetrokken wordt en let er op deze woelingen zelfs in te slaan met een stuk hout of houten woelhamer. Van dit woelen hangt tenslotte de stevigheid van de sjorring af.
6. Eindig de sjorring met het eind touw van een touw met een mastworp op een van beide palen vast te leggen. Blijft er nog touw over dan snijdt ge dit niet weg, je legt het met halve steken bv. op een der palen vast.

Diagonaalsjorring

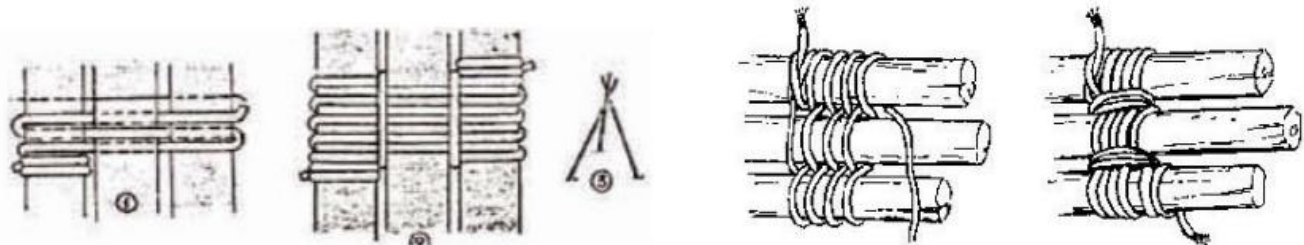
De diagonaalsjorring wordt gebruikt om twee palen, die elkaar kruisen en beiden naar buiten willen gaan, met elkaar te verbinden. In de praktijk wordt deze sjorring onder andere gebruikt in het midden van een schraag. Je begint met een timmermanssteek om de beide balken te leggen en trek deze goed aan. Dan maak je een aantal slagen rond de beide balken, in de richting die loodrecht op de richting van de timmermanssteek staat. Dan sla je een gelijk aantal slagen in die richting die gelijk is aan de richting van de timmermanssteek. Vervolgens moet er een gelijk aantal woelingen gelegd worden tussen de beide palen. Om te eindigen gebruik je een mastworp.

Achtvormige sjorring / Driepikkelsjorring

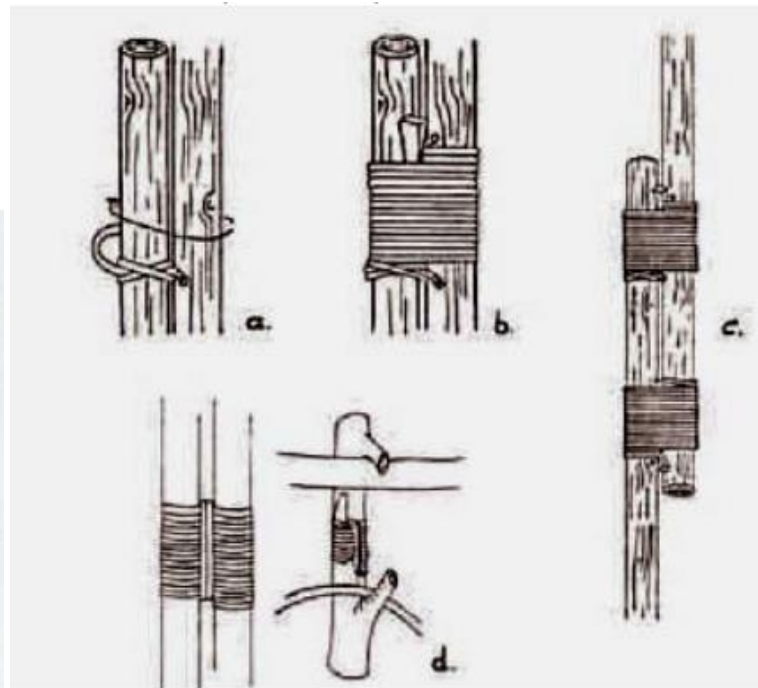
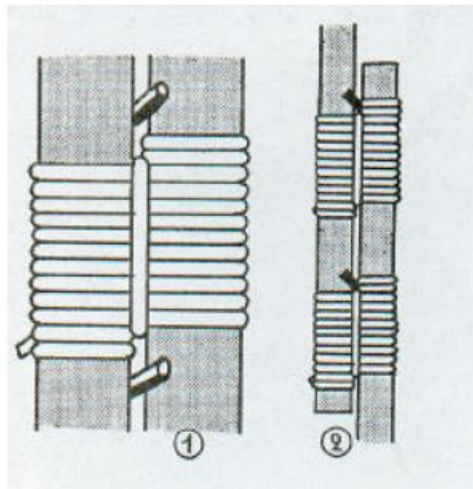
De driepikkelsjorring wordt gebruikt om drie palen met elkaar te verbinden, zodat er een driepoot ontstaat. Je begint met de drie palen naast elkaar te leggen en een timmermanssteek om een van de buitenste palen te leggen. Maak dan een aantal slagen (+/- 6), in een achtvormige beweging (dwz. dat als het touw bovenop de ene paal ligt, dat het dan onder de volgende moet liggen, en omgekeerd). Leg dan minstens een drietal woelingen tussen de centrale en de buitenste palen. Om het woelen mogelijk te maken zal je ten andere ook vooraf tussen de palen en houtje steken, daar dicht tegen elkaar aangetrokken worden en het woelen onmogelijk maken. Om te eindigen leg je een mastworp op de buitenste paal, waar de timmermanssteek niet op ligt. Het principe van de driepikkelsjorring kan ook toegepast worden om meerdere palen met elkaar te verbinden (vb. de vierpikkelsjorring).

Opmerking: wil je dat de driepikkel een gelijkzijdige driehoek vormt als hij rechtstaat (in de meeste gevallen is dat zo), dan moet je voor je begint te sjorren, de uiteindes van de palen die op de grond zullen staan, met elkaar gelijk leggen, niet met de uiteindes die in de lucht zullen staan.

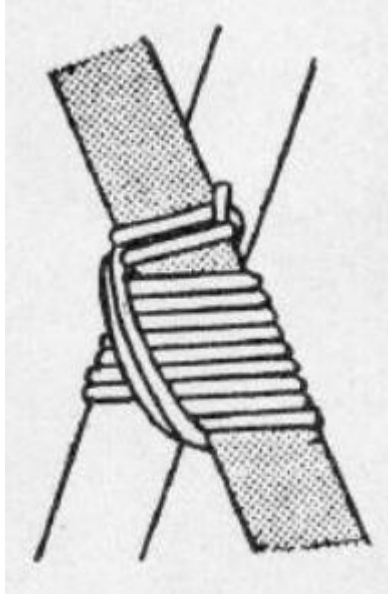
Steigersjorring

De steigersjorring wordt gebruikt om twee, evenwijdig met elkaar lopende balken, met elkaar te verbinden. In de praktijk wordt dit wel eens aangewend bij vlaggenmasten en andere constructies, als er niet genoeg lange palen zijn. De steigersjorring bestaat eigenlijk uit twee verschillende deelsjorringen. Deze mogen niet te dicht bij elkaar liggen, omdat het dan weinig zin zou hebben dat je twee deelsjorringen maakt. Daarom leg je ze minstens 30 cm uit elkaar. De afstand tussen de deelsjorringen is afhankelijk van de lengte van de palen. Heb je bijvoorbeeld twee balken van 4 meter, dan leg je de deelsjorringen ongeveer 1 meter uit elkaar. Als richtlijn kan je de afstand tussen de twee deelsjorringen nemen tussen $1/4$ en $1/5$ van de lengte van de palen. Je begint met de twee palen naast elkaar te leggen. Hoeveel ze elkaar moeten overlappen, staat reeds boven beschreven. Dan leg je een mastworp of timmermanssteek om beide palen. Leg dan ongeveer 7 à 8 slagen rond de beide palen. Trek deze slagen zeer goed aan en zorg ervoor dat ze mooi naast elkaar liggen. Om te eindigen leg je een mastworp op de balk waar de timmermanssteek niet op ligt. De sjorring kan nog meer opgespannen worden door er een wig in te slaan. Gebruik geen scherpe voorwerpen omdat ze de touwen zouden doorsnijden. Er bestaan echter verschillende manieren om een steigersjorring te leggen: met timmermanssteek om beide palen, met woelen, zonder woelen, mastworp rond beide palen, enz.

Vorksjorring

De vorksjorring is eigenlijk een steigersjorring, rond twee palen die men daarna tot, een scherpe hoek van elkaar wringt. Om een vorksjorring te bekomen leg je om te beginnen de mastworp rond één enkele paal, haal je de sjorring minder vast aan en woel je een paar keren meer nadat de palen onder de gegeven hoek opengesteld worden.

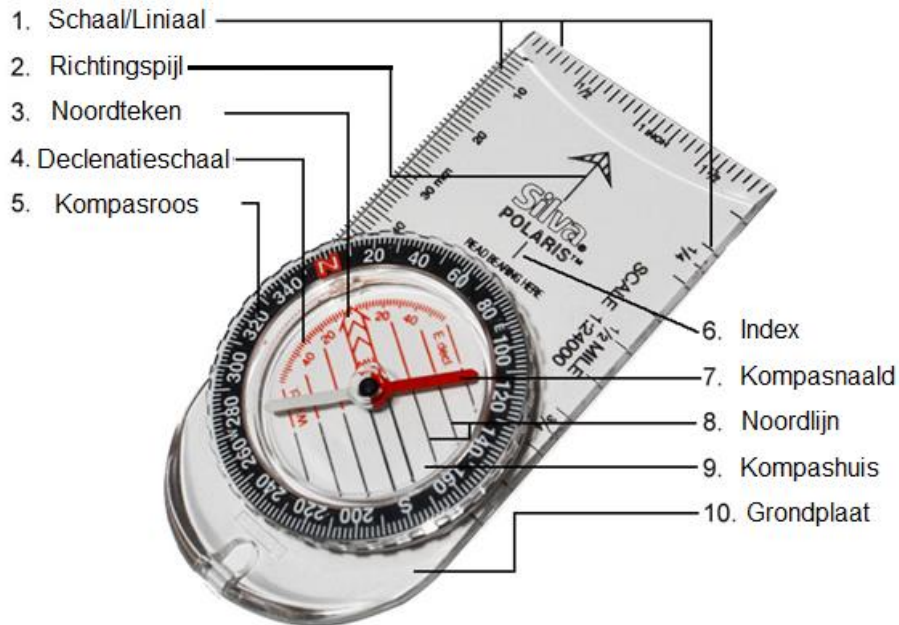

12.KAARTLEZEN

Oriënteren van een kaart

Open de kaart en leg deze voor je uit. Vervolgens moet je eerst de richtingshoek Noord = 0° (of 360°) instellen op het kompas. Het kompas in de Noord-richting op de kaart leggen, de kaart met kompas draaien tot de Noord-punt (het rode streepje) van de naald tussen de Noord- tekens van het kompas ligt.

Het kompas

De roomer

Een roomer is niet op alle kompassen aanwezig (zoals hierboven) en kan ook gekocht worden als een stukje doorzichtige plastic met een eigen assenstelsel waarbij het nulpunt in de rechterbovenhoek ligt.

Topografische kaart

Een kaart is een verkleining van de werkelijkheid, in een plat vlak gebracht, vereenvoudigd weergegeven en van toelichting voorzien.

De vereenvoudiging en de toelichting vind je terug in de legende en in de conventionele tekens. Een topografische kaart of de gewone stafkaart zoals wij ze noemen mag men niet enkel bekijken als een aaneenschakeling van wegen. Een stafkaart is veel meer. Een stafkaart is een zo gedetailleerd mogelijke weergave van de werkelijkheid rondom je, een landschap op papier uitgetekend. In de eerste plaats vind je er de overheersende elementen van het landschap: ik sta hier op een weg in een bos op de top van een heuvel.

Dat bos herken je aan de groene kleur en de top van de heuvel vind je terug door het interpreteren van de hoogtelijnen. Zo krijg je een algemene indruk maar je weet nog altijd niet waar in de Ardennen je je bevindt. Daarom staan er op stafkaarten ook details. Zodat je ook de volgende kenmerken kan terugvinden: de weg waarop ik sta is een verharde weg, het bos is een dennenbos, links en rechts van de weg zie ik oplopende berm en in de buurt is een paal te vinden. De asfaltweg wordt voorgesteld door de rode kleur, het dennenbos door omgekeerde V-tjes. Ingekapselde streepjes naast de weg stellen de oplopende berm voor. Enzovoort.

Tenslotte vind je op een stafkaart ook een stukje geschiedenis van de streek. Zo kan je op de kaart lezen dat de bewoners dit bos "Bois du Chasselen" noemden en deze specifieke plek de naam "Arzi" gaven. Namen waarvan de herkomst misschien vergeten is, maar die toch hun betekenis behielden. De kaartsymbolen moet je nooit vanbuiten leren want daar is een kaartlegende voor die je steeds en altijd mag gebruiken. Naar mate van gebruik zal je wel de voornaamste symbolen van buiten kennen wat zal leiden tot een goede kaartlezer.

De topografische kaart, alias de stafkaart, is een veelgebruikt instrument in de gids- en scoutswereld. Toch zwalpt menig persoon nog door de bossen met de kaart ondersteboven in de handen.

Kaartnummer en -naam

Het nummer bestaat uit 1 groot en 1 of 2 kleine cijfers. Het grote cijfer verwijst naar het kaartblad, de 2 kleine cijfers naar de onderverdeling. Handig om omliggende kaarten te bepalen.

Jaar van uitgifte en herzieningsjaar

In de rechterbovenhoek en linkeronderhoek vind je het jaar van uitgifte, hou er rekening mee dat de gegevens op publicatiedatum enkele jaren oud kunnen zijn. Kijk ook naar het herzieningsjaar, links onder. Dit is het jaar dat de gegevens nog eens nagekeken werden. Is het exemplaar van de kaart de laatste 10 jaar herzien, dan is dit waarschijnlijk de meest recente.

Kaartlegende

Onderaan de kaart vind je de legende: links de benaming van de verschillende symbolen en rechts de gebruikte afkortingen.

Lambert coördinaten

Indien op je kaart niet het UTM-vierkantnet gedrukt is, kan je zelf de Lambert coördinaten gebruiken. Deze zijn niet getekend, je moet zelf de korte aanzetstreepjes aan de rand van de kaart verbinden, zodat je een net van vierkanten van 1 km op 1 km verkrijgt.

Kaartschaal

Rechtsboven en onderaan in het midden vind je de schaal aanduiding. In het midden onderaan vind je ook een grafische schaal. Met een meetlat kan je de afstanden uitrekenen.

Het UTM-vierkantnet

Op de kaarten die de laatste jaren gedrukt worden, wordt het UTM-vierkantnet aangegeven door volle paarse lijnen. Deze lijnen vormen telkens vierkanten van 1 km op 1 km (in werkelijkheid). Deze vierkanten zijn genummerd en handig voor het bepalen van coördinaten.

Hoogtelijneninterval

Onder de metrische schaal vind je het hoogtelijneninterval. Dat is het hoogteverschil tussen 2 opeenvolgende hoogtelijnen waaruit je dus kan afleiden hoe sterk de weg stijgt de je wil volgen.

Declinatie

Aan de rechterbovenzijde van de kaartrand vind je de declinatie of de afwijking tussen het magnetisch noorden, waarnaar je kompas wijst, en het geografisch noorden. Let op: je moet de zwarte declinatie gebruiken als je de kaart naar het noorden oriënteert met je kompas langs de lambert lijnen. Je moet de paarse declinatie gebruiken als je de kaart naar het noorden oriënteert met je kompas langs het paarse vierkantnet. Hier spreken we ook wel eens van het magnetisch en het werkelijke noorden.

Het gebruik van schalen

De normale weergave op een blad papier gebeurt volgens een bepaalde verhouding. Die verhouding noemen we de schaal. De verhouding van de verkleining wordt voorgesteld door een breuk bv $1/20000$. Bij een schaal van $1/10000$ stelt 1 cm op kaart 1km voor.

1/20000

1cm op kaart = 200m in werkelijkheid

5cm op kaart = 1 km in werkelijkheid

1/25000

1cm op kaart = 250m in werkelijkheid

4cm op kaart = 1 km in werkelijkheid

1/50000

1cm op kaart = 500m in werkelijkheid

2cm op kaart = 1 km

Coördinaten

Coördinaten op een kaart zijn een netwerk dat op of rond de kaart is aangebracht. Met die coördinaten kan je verwijzen naar bepaalde objecten of plaatsen die afgebeeld zijn op de kaart. Je hebt 2 soorten coördinaten namelijk de lambert – en de UTM-coördinaten.

Lambert coördinaten

Zijn de zwarte, grijsachtige aanzetstrepen van het net op de zijkant van de kaart.

UTM-coördinaten

Dit is het militair grid dat sinds enkele jaren ook op de stafkaarten wordt aangebracht in paarse opdruk.

Voor het uitzetten van een coördinaat kan je best een roomer gebruiken. Een roomer is een doorzichtig plastic waar een verdeling op staat van tien gelijke delen over een welbepaalde lengte, meestal 1 kilometer. Afhankelijk van de schaal: 2cm, 4cm of 5cm. Met een roomer kan je de coördinaten juist meten zodat je niet moet schatten. Je kunt er ook nauwkeurig afstanden mee meten op de kaart. Let wel op dat je de juiste schaalverdeling op de roomer gebruikt voor de kaart waar je het coördinaat wil uitzetten. Met een roomer kan je dus oftewel een gekregen coördinaat opzoeken of een coördinaat van een bepaald object bepalen. Hoe dit allemaal werkt zie je hier onder:

Leg de roomer met de rechterhoek (het nulpunt) op de te bepalen positie van de kaart en zorg ervoor dat de roomer evenwijdig ligt met de horizontale en verticale lijnen. Dit zijn of de zelf getrokken lijnen vertrekkend vanuit de zwarte, grijsachtige aanzetstrepen of het paarse vierkantennet.

Meet altijd van links naar rechts en van onder naar boven (Loop Rap Om Bier). Let erop dat de coördinaten altijd beginnen met de coördinaat op de x-as gevolgd door de coördinaat op de y-as. Deze zijn niet noodzakelijk gescheiden door een schuine streep maar wel altijd even in aantal cijfers. De coördinaat 12854450 wil dus zeggen 1285 op de x-as en 4450 op de y-as.

De 2 gedeelten van de x- en y-as worden dan op hun beurt ook nog eens verdeeld. De eerste cijfers zijn terug te vinden op de kaart zelf. De resterende cijfers geven de onderverdeling terug van het stukje van het vierkantennet.

Schieten

Draag het kompas rond je nek en klap het kompas open zodat je kijkt in de spiegel van het kompas.

Nu zie je langs de kompasroos allemaal cijfers staan van 0 tot 360. De kompasroos kan je draaien, draai nu je kompas zodat het gegeven aantal graden bovenaan het kompas komt te staan. Dus op het punt dat het verste van je af ligt. Meestal staat dit aangegeven met een klein pijltje op het kompas. Draai nu het kompas net zo lang totdat het Noord-punt van het kompas tussen de Noord-tekens komt te staan.

Loop nu in de lengte, de richting van het kompas. Meestal is het handig om in de richting van een vast voorwerp te lopen die in de lijn van het kompas staat. Vanaf dit voorwerp kan je vervolgens opnieuw de richting bekijken, zodat de afwijking klein blijft.

Azimut

Je kunt ook de hoek mee meten tussen de noordrichting en het doel. Het doel kan een gewenste richting of een te peilen object zijn zoals een straat, een kerktoeren, een boom of een geplaatste persoon. Het bepalen van een hoek noemen we azimut schieten of vizieren. Verder op deze steekkaart gebruiken we alleen de term azimut. Het kompas dat we gebruiken noemen we het spiegelkompas omdat het een spiegeltje heeft onderaan het kompas.

Tegenazimut

Bij een tegenazimut ga je juist op dezelfde manier te werk als bij een azimut enkel dat je bij een tegenazimut van minder dan 180 graden plus 180 graden bijtelt. Bij een tegenazimut van meer dan 180 graden trek je 180 graden af. Zo simpel als pompwater zou ik zeggen.

Tegenazimut van 245 graden: $245 \text{ graden} - 180 \text{ graden} = 65 \text{ graden}$

Tegenazimut van 80 graden: $80 \text{ graden} + 180 \text{ graden} = 260 \text{ graden}$